

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.407.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na interpelację poselską nr 3953 Pana Posła Marcina Porzucka w sprawie programu "Rodzina 500+", proszę przyjąć poniższe informacje.

Na wstępie wyjaśnić należy, że złożone do prokuratury zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa, związane z nieprawidłowym wydatkowaniem środków publicznych na organizację pikników rodzinnych przez ówczesnie rządzących, za podstawę brało wnioski zawarte w wystąpieniu pokontrolnym Najwyższej Izby Kontroli z 22 kwietnia 2024 r. Wedle ustaleń NIK na tzw. „piknikach 800+” politycy rządzącego wówczas PiS podejmowali - finansowane z budżetu państwa – działania niegospodarne, a niekiedy znamienne dla aktywności związanej z prowadzeniem kampanii wyborczej.

W wyniku kontroli przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli P/24/001, dotyczącej „Wykonania budżetu państwa w 2023 r. w częściach: 31 – Praca 44 – Zabezpieczenie społeczne i 63 – Rodzina oraz wykonania planów finansowych Funduszu Pracy i Funduszu Solidarnościowego” przez ówczesne Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, stwierdzono nieprawidłowości w obszarze działań informacyjno-promocyjnych, które stały się podstawą sformułowania negatywnej oceny wykonania budżetu państwa w części 63 – Rodzina. Według ustaleń NIK, w 2023 roku w Ministerstwie przeprowadzono łącznie 200 działań informacyjno-promocyjnych, a przeznaczone na nie środki wyniosły 20 177,1 tys. zł (dwadzieścia milionów, sto siedemdziesiąt siedem tysięcy, sto złotych) i były wyższe o 443,4% od nakładów przeznaczonych na ten cel w 2022 r. Do najważniejszych w tym kontekście ustaleń NIK należy to, że ówczesny Minister Rodziny i Polityki Społecznej, niezgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 1 up., dokonał niecelowych i niegospodarnych wydatków na działania informacyjno-promocyjne, dotyczące podwyższenia od stycznia 2024 r. świadczenia wychowawczego. Łączna kwota ww. wydatków to 12 486,6 tys. zł. Zgodnie z uzasadnieniem do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, „zmiana wysokości pobieranego świadczenia wychowawczego miała nastąpić z urzędu, bez konieczności składania dodatkowego wniosku przez osobę pobierającą świadczenie wychowawcze i nie wymagała ze strony osób otrzymujących świadczenie wychowawcze żadnych dodatkowych działań czy aktywności”. Główne wydatki poniesione zostały na organizację 95 pikników 800+, przy czym nie przedstawiono dokumentów potwierdzających planowanie tych działań, w tym określających liczbę pikników, miejscowości czy terminów, w których miały się one odbyć. Nie zaprojektowano też efektów prowadzonych działań ani sposobu ich weryfikacji.

Zdaniem NIK, część wydatków na działania informacyjno-promocyjne w 2023 roku nosiła znamiona działań podejmowanych w ramach kampanii wyborczej, prowadzonej przed wyborami parlamentarnymi. Powyższe ustalenia były podstawą do złożenia przez Dyrektora Generalnego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zawiadomienia do prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa, polegającego na niedopełnieniu obowiązków przez byłą Dyrektorkę

Departamentu Komunikacji i Promocji w Ministerstwie, a także przekroczenia uprawnień przez ówczesną Ministrę Rodziny i Polityki Społecznej, Marlenę Maląg (czyny z art. 231 §1 k.k. w zb. z art. 507 Kodeksu wyborczego). Informacje w tej sprawie zostały również przekazane Przewodniczącemu Państwowej Komisji Wyborczej. Wyniki kontroli zostały upublicznione na stronie NIK w dokumencie dostępnym pod adresem <https://www.nik.gov.pl/plik/id,29531.pdf>. Dokument zawiera pełne informacje dotyczące działań promocyjnych oraz organizacji i wydatków poniesionych na organizację pikników „Rodzina 800+”.

Program „Rodzina 500+” był czynny i niezwykle szeroko przez rząd promowany od początku kwietnia 2016 roku, zaś informowanie o późniejszym podwyższeniu kwoty świadczenia do 800 zł miesięcznie na dziecko leżało w gestii urzędów. Wobec powyższych faktów kwestia atrakcji udostępnianych uczestnikom na piknikach promocyjnych wydaje się mieć znaczenie drugorzędne.

Na rok 2024 w budżecie państwa na wypłatę świadczenia wychowawczego z programu „Rodzina 800+” przeznaczono kwotę 63 718 227 tys. zł.

Obecnie prowadzone są działania ściśle informacyjne, dotyczące zupełnie nowego programu wspierania w aktywności zawodowej rodziców oraz opieki i wychowaniu dziecka, realizowane zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”. Ustawa o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” jest elementem kompleksowej reformy systemu wspierania opieki nad dziećmi do lat 3. Zakłada ona wprowadzenie do systemu prawnego trzech świadczeń „aktywny rodzic”:

- świadczenia „aktywni rodzice w pracy”,
- świadczenia „aktywnie w żłobku”
- świadczenia „aktywnie w domu”.

„Aktywni rodzice w pracy” kierowane będzie do czynnych zawodowo rodziców dziecka w wieku od 12 do 35 miesiąca życia. Świadczenie ma zachęcać rodziców do podejmowania bądź podtrzymania aktywności zawodowej. „Aktywni rodzice w pracy” będzie przysługiwać w wysokości 1500 zł miesięcznie przez okres 24 miesięcy od 12 do 35 miesiąca życia dziecka. W przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, świadczenie będzie przysługiwało w podwyższonej wysokości 1900 zł miesięcznie.

Z kolei „aktywnie w żłobku” zastąpi obecnie funkcjonujące i zdecydowanie mniej korzystne dofinansowanie opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, które przysuguje w wysokości do maksymalnie 400 zł miesięcznie, uregulowane w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3. Świadczenie kierowane będzie do rodziców dzieci uczęszczających do żłobka, klubu dziecięcego albo dziennego opiekuna w wysokości do 1500 zł miesięcznie na dziecko lub do 1900 zł miesięcznie na dziecko niepełnosprawne, jednak w kwocie nie wyższej od opłaty, jaką rodzic ponosi za pobyt dziecka w instytucji opieki. Jednocześnie, analogicznie jak w przypadku funkcjonującego dofinansowania żłobkowego w wysokości 400 zł miesięcznie, ustawa o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” stanowi, że do powyższej opłaty rodzica za pobyt dziecka nie wlicza się opłaty za wyżywienie. Zatem – tak samo, jak w przypadku obecnego dofinansowania pobytu w instytucji opieki – opłata za wyżywienie nie będzie finansowana ze świadczenia „aktywnie w żłobku”. Podobnie jak dofinansowanie opłaty rodzica za pobyt dziecka w instytucji opieki, „aktywnie w żłobku” nie będzie trafiało bezpośrednio do rodziców. Wniosek o przyznanie świadczenia będzie składał rodzic,

natomiast jego kwota będzie przekazywana co miesiąc podmiotowi prowadzącemu instytucję opieki na wskazany przezeń rachunek bankowy, z przeznaczeniem obniżenia o nią ponoszonych przez rodziców opłat.

Trzecim komponentem programu „Aktywny rodzic” będzie świadczenie „aktywnie w domu” które zastąpi dotychczas funkcjonujący i mniej korzystny, gdyż nie przysługujący na pierwsze dziecko, rodzinny kapitał opiekuńczy. „Aktywnie w domu” będzie przysługiwało na każde dziecko w rodzinie w wieku od 12 do 35 miesiąca życia i będzie wypłacane w wysokości 500 zł miesięcznie przez 24 miesiące (nie będzie możliwości pobierania świadczenia w wysokości 1000 zł przez 12 miesięcy, jak ma to miejsce w przypadku rodzinnego kapitału opiekuńczego). Jest to wsparcie kierowane do tych rodziców małych dzieci, którzy nie będą uprawnieni lub z własnej woli nie zdecydują się na skorzystanie z dwóch wcześniej opisanych świadczeń.

Wprowadzenie świadczenia „aktywnie w domu” będzie się wiązało z uchynieniem dotychczas obowiązującej ustawy o *rodzinnym kapitale opiekuńczym*, przy jednoczesnym zachowaniu praw nabytych, tj. zagwarantowaniu rodzicowi prawa do zachowania wcześniej przyznanego rodzinnego kapitału opiekuńczego z możliwością przejścia na nowe świadczenie, jeśli okaże się ono dla niego bardziej korzystne. Ustawa przewiduje, że wybór jednego z trzech powyższych świadczeń zależeć będzie od decyzji rodzica przy założeniu, że na to samo dziecko, za dany miesiąc, może być wypłacone tylko jedno ze świadczeń. Rodzic będzie miał także możliwość wielokrotnej zmiany świadczeń, tj. rezygnacji z jednej formy wsparcia i przejścia na drugą.

Ustawa „Aktywny rodzic” wprowadza ważne rozwiązania, których celem będzie dynamiczny rozwój miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, szczególnie na terenie gmin, w których do tej pory nie funkcjonowała żadna placówka opiekuńcza.

15 lipca ogłoszony został resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch – Pierwszy dzienny opiekun w gminie 2024. Na Program zabezpieczono w 2024 r. kwotę do 60 mln zł. O dofinansowywanie, w formie dotacji celowej z budżetu państwa, mogą ubiegać się gminy, na terenie których nie funkcjonuje żadna instytucja opieki nad dziećmi do lat 3 oraz nie jest planowane utworzenie żadnej instytucji w ramach umów o dofinansowanie do Programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022-2029. Listę gmin, mogących składać wnioski w ramach programu, zawiera załącznik nr 5 do Programu - jest ich 778. Program umożliwia składanie wniosków o dofinansowanie do tworzenia i funkcjonowania miejsc opieki w ramach dziennego opiekuna w danej gminie, przy czym nie można utworzyć więcej niż dwóch dziennych opiekunów. Łączna kwota dofinansowania do tworzenia instytucji opieki nie może przekroczyć 300 000 zł, bez względu na liczbę tworzonych instytucji opieki, natomiast kwota dofinansowania do funkcjonowania jednego dziennego opiekuna nie może przekroczyć 8 000 zł brutto miesięcznie.

Dofinansowanie tworzenia i kosztów funkcjonowania ponad 102 tys. nowych miejsc opieki zapewnia realizowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022-2029 (wcześniej MALUCH+ 2022-2029), którego budżet wynosi 6,5 mld zł. Wysokość dofinansowania na tworzenie miejsc opieki dla jednostek samorządu terytorialnego wynosi do 57 528 zł bez VAT na 1. miejsce opieki, dla pozostałych podmiotów 12 410 zł z VAT. Niezależnie jaki podmiot utworzy miejsca, przez okres 36 miesięcy będzie otrzymywał środki na utrzymanie w kwocie 836 zł miesięcznie na 1 miejsce, celem zmniejszenia opłat ponoszonych przez rodziców. Nadrzędnym celem Programu jest zwiększenie liczby instytucji opieki nad małymi dziećmi, a także zmniejszenie dysproporcji dostępności tych instytucji pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi. Zapewnienie opieki instytucjonalnej pozwoli rodzicom na łączenie życia zawodowego z prywatnym.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowany został także projekt ustawy zmieniającej ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Zakłada on podwyższenie maksymalnej wysokości świadczeń z funduszu alimentacyjnego (świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują dla niektórych osób uprawnionych do alimentów, które ich nie otrzymują z uwagi na bezskuteczność egzekucji prowadzonej przez organy egzekucyjne/komorników sądowych) o 100% z 500 zł miesięcznie do kwoty 1000 zł miesięcznie. Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów jest obecnie na etapie uzgodnień międzyresortowych. Skierowanie go pod obrady Stałego Komitetu Rady Ministrów planuje się na drugą połowę sierpnia br.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/